

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

04 martie 2021

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

mun. Chișinău

**Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Boico Victor
Craiu Nicolae**

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de Procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, în care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 iulie 2020, în cauza penală privindu-l pe

CRACOVETCHI Sergiu XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 03.10.2018 – 09.08.2019;

Instanța de apel: 17.09.2019 – 14.07.2020;

Instanța de recurs: 17.10.2020 – 04.03.2021.

Asupra recursului ordinar declarat Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 09.08.2019 procesul penal intentat în privința lui Cracovețchi Sergiu în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal a fost încetat în legătură cu faptul că s-au stabilit circumstanțe care exclud posibilitatea tragerii la răspundere penală.

Cererea de încasare a cheltuielilor judiciare a fost respinsă ca neîntemeiată.

1.1. Prima instanță a constatat că:

✓ Cracovețchi Sergiu se învinuiește că el la 11 mai 2016, fiind audiat în ședința de judecată în calitate de parte vătămată în cauza penală nr. 1-146/16, a prezentat cu bună știință declarații mincinoase, declarând că îi cunoaște pe Varzari Alexei, Burduja Iurie și Jomiru Victor, sunt consăteni și au fost până la caz în relații bune. La 13 ianuarie 2016, în jurul orelor 22:00-23:00, s-a întâlnit cu Varzari Alexei, Burduja Iurie și Jomiru Victor acasă la Cenușa Grigore, în XXXXX. La poarta casei lui Cenușa Grigore, Cracovețchi Sergiu s-a întâlnit Varzari Alexei, care era împreună cu Burduja Iurie și Jomiru Victor care l-a invitat la el acasă pentru a discuta despre datoria de 500 lei pe care o avea Cracovețchi Sergiu față de Varzari Alexei. Sergiu i-a spus lui Alexei că va veni la el mai târziu. Peste aproximativ 20-30 minute, Cracovețchi Sergiu a mers acasă la Varzari Alexei, a intrat în domiciliul acestuia, unde se afla și mama lui Alexei, Varzari Valentina. Acolo, el împreună cu Varzari Alexei au consumat vin timp de aproximativ o oră. După aceasta, el împreună cu Alexei au ieșit afară, unde au început să se certe, să se bată, din cauza datoriei pe care o avea Cracovețchi Sergiu la Varzari Alexei. Cearta a durat 10-15 minute, apoi Alexei a propus să meargă în altă parte ca să

discute. Între timp, Burduja Iurie și Jomiru Victor au încercat să îi despartă pe cei doi. Ulterior, toți patru au urcat în automobilul lui Varzari Alexei, el așezându-se pe bancheta din spate împreună cu Jomiru Victor, Alexei- pe scaunul șoferului, iar Burduja Iurie- pe bancheta din față, din dreapta șoferului. Din ograda lui Varzari Alexei, unde se afla automobilul, s-au deplasat la marginea XXXXX, din partea intrării în XXXXX, lângă stadion. Acolo, pe marginea drumului s-au oprit, iar Varzari Alexei i-a servit pe toți cu vin. Ulterior, Alexei i-a cerut sa-i restituie datoria, iar Sergiu a declarat că nu are bani. Auzind acestea, Alexei l-a numit cu cuvinte urâte și l-a lovit cu palma peste față. Nu își aduce aminte ce s-a întâmplat ulterior. Pe urmă, s-au urcat în automobil și s-au pornit spre XXXXX. În timpul deplasării, automobilul condus de Varzari Alexei a nimerit într-o râpă, lângă stadion, deoarece era ghețuș. Cracovețchi Sergiu împreună cu Jomiru Victor au ieșit să îl scoată. Cracovețchi Sergiu îl trăgea cu funia din față, iar Jomiru Victor împingea din spate. După ce au scos masina, au mers toți patru acasă la Alexei Varzari și au mai luat vin. Apoi, au mers la râul Răut, iar Cracovețchi Sergiu a coborât la izvor să se spele, împreună cu Jomiru Victor și Varzari Alexei. A alunecat și a căzut în apă, iar Varzari Alexei i-a spus să mai bea apă, ca a băut mult vin. După aceea, el a urcat în portbagajul mașinii pentru că era ud și murdar. A menționat că nu l-a forțat nimeni să urce în portbagaj, și nici în mașină, De asemenea, a declarat că Alexei Varzari nu l-a lovit, nu a fost legat cu funia de corp și târât cu mașina, iar zgârieturile pe care le avea pe corp au fost cauzate în momentul scoaterii automobilului din râpă.

Declarațiile prezentate de către Cracovețchi Sergiu în ședința de judecată din 11 mai 2016 sunt infirmate de declarațiile pe care le-a dat în cadrul urmăririi penale în cauza penală nr. 2016210021, în care, fiind recunoscut în calitate de parte vătămată și fiind audiat de către ofițerul de urmărire penală Andreev Eugeniu, în XXXXX, a declarat că este în relații de ostilitate cu Varzari Alexei, afirmând că la data de 13 ianuarie 2016, în timp ce se afla la domiciliul lui Cenușa Grigore, aproximativ la orele 22:30, au venit Varzari Alexei și Burduja Iurie cu Jomiru Victor. Inițial, Cracovețchi Sergiu s-a ascuns într-o odaie, din cauza relațiilor de ostilitate cu Varzari Alexei. Apoi, la solicitarea acestuia, a mers la el acasă, unde toți patru au servit alcool. Ulterior, de către cei trei, Cracovețchi Sergiu a fost dus într-o poiată și forțat să pună mâinile pe un cablu, ca să se electrocuteze. Deoarece a refuzat, Varzari Alexei l-a lovit cu palmele peste față. Ulterior, Varzari Alexei l-a forțat pe Cracovețchi Sergiu să intre în automobilul de model „Opel Corsa”. Apoi cu automobilul l-au transportat la ieșirea din XXXXX. Ajunși la ieșirea din sat, Varzari a coborât din automobil, din portbagajul automobilului Burduja Iurie a luat o funie pe care i-a dat-o lui Varzari Alexei, care l-a legat cu funia de corp, iar celălalt capăt de funie a legat-o de partea din spate a automobilului. Apoi, Varzari Alexei cu Burduja Iurie au urcat în mașina, au pornit-o și au început deplasare, târându-l pe jos pe Cracovețchi Sergiu pe o distanță de 200 metri. După aceea, cei trei l-au ridicat și l-au urcat forțat în portbagajul automobilului. S-au deplasat cu automobilul, apoi Varzari Alexei a oprit automobilul și cu aceeași funie l-a legat pe Cracovețchi Sergiu de gât și l-a dus pe un pod situat deasupra râului Răut, zicându-i lui să se arunce în râu. El s-a opus și atunci Varzari Alexei l-a târât până la râu și l-a impus să bea apă, apoi au urcat pe pod și Varzari Alexei i-a aplicat câteva lovituri, după care la urcat din nou în portbagaj și s-au deplasat într-o direcție

necunoscută. S-au deplasat 10-15 minute, după care autovehicolul s-a oprit. Din automobil au coborât cei trei, l-au scos pe el din portbagaj și i-au spus să împingă automobilul. A împins până la domiciliul lui Varzari Alexei, apoi a fost lăsat să plece acasă.

Totodată, declarațiile lui Cracovețchi Sergiu prezentate în cadrul ședinței de judecată din 11 mai 2016, în cauza penală nr. 1-146/16 de învinuire a lui Varzari Alexei, Burduja Iurie și Jomiru Victor în comiterea infracțiunii prevăzută de infracțiunii prevăzută de art. 164 alin. (2) lit. lit. e) și f) Cod penal, sunt contrazise de probele administrate și analizate de către instanța de judecată, care au fundamentat sentința de condamnare a lui Varzari Alexei, Burduja Iurie și Jomiru Victor din 09 noiembrie 2016, rămasă irevocabilă prin decizia Curții Supreme de Justiție din 03 aprilie 2018 prin care au fost respinse ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de Varzari Alexei, Burduja Iurie și Jomiru Victor împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 octombrie 2017.

Aceste acțiuni ale inculpatului, de către organul de urmărire penală, au fost încadrate în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal – *declarația mincinoasă, adică prezentarea cu bună știință a declarației mincinoase de către partea vătămată, acțiune care a fost săvârșită în cadrul procesului penal, al judecării cauzei în instanța de judecată națională, legată de învinuirea de săvârșirea unei infracțiuni grave.*

✓ Din lecturarea părții constatatoare a ordonanței de pornire a urmăririi penale rezultă că urmărirea penală a fost pornită *in personam* și că de la 09 iunie 2016 Cracovețchi Sergiu a căpătat calitatea de bănuț.

Prin urmare, punerea sub învinuire a lui Cracovețchi Sergiu la 28 aprilie 2017 și ulterior la 19 iulie 2018 a avut loc în afara termenului prevăzut de art. 63 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală.

Emiterea cu întârziere a ordonanței de punere sub învinuire prezintă o încălcare esențială a legii procesual-penale care afectează drepturile și interesele legitime ale inculpatului, iar în baza art. 94 alin. (1) alin. (2) pct. 8) Cod de procedură penală este nulă și respectiv, în corespundere cu art. 251 Cod de procedură penală devin nule și toate celelalte acte procedurale de la urmărirea penală.

Totodată actele de urmărire penală îndeplinite de organul de urmărire penală în perioada de după 09 septembrie 2016 sunt lovite de nulitate și în virtutea principiului *non bis in idem*, or fapta imputabilă a rămas aceeași ca și în ordonanța de pornire a urmăririi penale

✓ Speței nu-i sunt aplicabile prevederile art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală.

2. Nefiind de acord cu sentința, apel a declarat procurorul Costișanu Felicia.

Apelantul a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Cracovețchi Sergiu să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Codul Penal la închisoare pe un termen de 4 ani, în penitenciar de tip semiînchis și încasarea de la inculpat în folosul statului cheltuielile de judecată în sumă de 39,78 lei.

În motivarea apelului s-a invocat că prima instanță greșit a apreciat că urmărirea penală a fost pornită *in personam*, or prin ordonanță s-a dispus pornirea

urmăririi penale pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, fără a se dispune pornirea urmăririi penale în privința unei persoane determinate.

Potrivit art. 63 alin (1) Cod de procedură penală bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire.

Deci, nu este posibilă dobândirea calității oficiale de bănuit imediat ce organele de urmărire penală au fost sesizate cu privire la săvârșirea unei fapte penale de către una sau mai multe persoane, ci reprezintă o garanție justificată de necesitate a protejării drepturilor persoanelor împotriva cărora a fost formulată o astfel de sesizare, pentru ca aceasta să nu fie supusă unor acuzații penale fără o minimă verificare a susținerilor, din care să rezulte atât existența faptei cât și inexistența ei.

Conform art. 63 Cod de procedură penală persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit prin procesul-verbal de reținere, ordonanța (încheierea) de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate sau ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit.

Deci, legiuitorul a stabilit expres și exhaustiv cele trei actele procedurale prin care persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit, iar ordonanța de pornire nu face parte din acestea.

Situația lui Cracovețchi Sergiu prin ordonanța de pornire a urmăririi penale *in rem* nu a fost afectată nici într-un fel, or, în privința lui nu au fost efectuate acțiuni de urmărire penală sau măsuri speciale de investigație.

Mai mult decât atât, de la pornirea urmăririi penale și până la recunoașterea lui Cracovețchi Sergiu în calitate de bănuit nu au fost realizate acțiuni de urmărire penală care să lezeze dreptul la apărare.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 iulie 2020 a fost respins ca nefundat apelul.

3.1. În partea descriptivă a deciziei s-a reținut că apelul a fost făcut în termenul legal, dar este lipsit de temeinicie și legalitate, deoarece prima instanță a respectat toate prevederile procesuale la examinarea cauzei penale, motiv pentru care au fost preluate concluziile acesteia.

4. Împotriva deciziei, recurs ordinar a declarat procurorul Devder Djulietta prin care se solicită casarea hotărârii și dispunerea rejudecării cauzei de instanța de apel, reiterând motivele apelului și invocând că instanța de apel a omis să se expună asupra argumentelor apelantului făcând doar o reeditare a judecății de primă instanță, ceea ce este inadmisibil, or la o nouă rejudecare instanța are ca obiect de reexaminare acele dispoziții din hotărâre care au fost greșit soluționate.

Astfel, instanța urma să dezvăluie necesitatea menținerii soluție de încetare a procesului penal, cu atât mai mult că Cracovețchi Sergiu a fost informat oficial despre cauză și natura acuzații la 31 ianuarie 2017 (f.d. 68, vol. I), iar la 28 aprilie 2017 și ulterior la 19 iulie 2018 a fost pus sub învinuire.

5. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință avocatul, în numele inculpatului, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, din motiv că este vădit neîntemeiat, și argumentând că instanța de apel a adoptat o soluție în conformitate cu prevederile legale, neconstatându-se erorile de drept invocate de recurent.

6. Colegiul Penal constată că recursul ordinar a fost depus în termen legal, pronunțarea integrală a deciziei având loc la 24 august 2020, iar recursul datează cu 07 septembrie 2020 și nu este în mod vădit neîntemeiat, în sensul art. 432 Cod de procedură penală, fiind admisibil.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta este în măsură să desființeze hotărârea recurată și întemeiază dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

În lumina practicii constante a CtEDO și a instanțelor naționale, în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, de vreme ce viciul fundamental admis în cadrul unei proceduri precedente, care afectează hotărârea pronunțată, este o ignorare esențială a drepturilor și libertăților garantate de CoEDO, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale, instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de procedură comisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar art. 6 CoEDO este încălcat, or se afectează echitatea procedurii (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

Reieșind din conținutul recursului ordinar declarat, se reține că acesta se întemeiază în baza pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.*

Verificând criticile expuse în recurs în raport cu decizia, Colegiul constată, că acestea sânt întemeiate și că erorile de drept nu pot fi corectate în prezenta procedură, or instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza în fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor legii procesual-penale, iar hotărârile primei instanțe și celei de apel prezintă deficiențe sub aspectul motivării.

În sensul celor constatate se reține că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 CoEDO, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (hotărârea CtEDO *Fomin versus Republica Moldova*), hotărârea trebuind să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză.

Prevederile art. 414 Cod de procedură penală stipulează că *instanța de apel, judecând apelul, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel*, ele constituind fondul apelului și acestea trebuie examinate printr-o analiză obiectivă, completă și sub toate aspectele de fapt și de drept, fiind confruntate cu întreg materialul probator al cauzei. Or, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor ce a fost declarat.

Relevant este de specificat în acest context și că, *hotărârea instanței de apel*, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, *trebuie să cuprindă*, printre altele, și *temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date*.

Deci, instanța de apel fiind investită cu o situație de fapt, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, urmează să expună în hotărârea adoptată la situația de fapt reținută pe baza probatoriului administrat și să formuleze niște concluzii temeinice, cu suport probator, privitor la vinovăție sau nevinovăție, încadrarea juridică a faptei săvârșite sau temeiul achitării, prevăzut de normele procesual penale.

Din conținutul hotărârii recurate, se constată că prevederi legale ale art. 414 și 417 Cod de procedură penală nu au fost respectate, și anume instanța de apel nu a examinat cauza sub toate aspectele și nu a dat răspuns la nici un argument invocat de apelant, iar nepronunțarea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului.

Astfel, instanțele în nici un mod nu s-au expus asupra faptului că:

- art. 274 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează că urmărirea penală se dispune doar în cazul în care din actele de constatare sau de sesizare rezultă o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune, care generează stabilirea circumstanțelor cauzei, confirmării/infirmării bănuielii și a identificării persoanei vinovate;

- în dispozitivul ordonanței de pornire a urmăririi penale se indică la pornirea urmăririi penale pe faptul comiterii faptei infracționale (art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal), fără a se dispune pornirea urmăririi penale în privința unei persoane concrete;

- ordonanța de pornire a urmăririi penală nu este enunțată la categoria actelor prin care persona poate fi recunoscută în calitate de bănuît (art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală);

- chiar dacă ordonanța de pornire a urmăririi penale, potrivit jurisprudenței CtEDO, este unul din actele prin care persoanei îi este înaintată acuzația penală, trebuie să *existe repercusiuni importante pentru situația persoanei*. (hotărârile *Ibrahim și alții versus Regatul Unit și Simeonovi versus Bulgaria*).

- deschiderea anchetei preliminare sau pornirea urmăririi penale poate fi considerată drept moment care marchează dobândirea calității de suspect doar în cazul în care în privința situației persoanei au existat anumite repercusiuni (hotărârea CtEDO *Eckle versus Germania*). La caz, de la adoptarea ordonanței de pornire a urmăririi penale (09 iunie 2016) și până la recunoașterea în calitate de bănuît (31 ianuarie 2017) situația lui Cracovețchi Sergiu nu a fost modificată prin acțiuni ale organului de urmărire penală;

- acumularea probelor împotriva lui Cracovețchi Sergiu a început a se realiza la 12 aprilie 2017 când reprezentantul organului de urmărire penală a examinat procesele-verbale de audiere a lui Cracovețchi Sergiu în calitate de parte vătămată în cadrul procesului penal 2016210021 (1-146/16 și a dispus anexarea acestora la prezenta cauză.

În opinia Colegiului Penal lărgit, argumentele enunțate mai sus constituie fondul apelului și asupra cărora instanța de apel era obligată să se pronunțe motivat, deoarece în viziunea apelantului, aceste motive ar putea răsturna soluția

adoptată de prima instanță și afecta temeinicia hotărârii, cu atât mai mult că, în lumina jurisprudenței CtEDO instanțele nu sunt scutite de obligația de a examina în modul corespunzător principalele motive invocate și de a le da un răspuns (hotărârea *Moreira Ferreira versus Portugalia*).

Reieșind din cele expuse, decizia instanței de apel este adoptată cu încălcarea legislației penale, fapt ce se apreciază de Colegiul penal ca eroare procesuală, care se încadrează în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de Procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 iulie 2020, în cauza penală privindu-l pe *CRACOVEȚCHI Sergiu XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, în aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată și este pronunțată integral la 30 martie 2021.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecători

Catan Liliana

Guzun Ion

Boico Victor

Craiu Nicolae